

Χρυσόθεμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου

Πρόεδρος Τμήματος Θεατρικών Σπουδών

(από 2017 έως 2020)

Ομότιμη Καθηγήτρια

Καθηγήτρια Θεατρολογίας – Ιστορίας και Βιβλιογραφίας του Νεοελληνικού Θεάτρου του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. μέχρι το 2020 που αφυπηρέτησε, Πρόεδρος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. (2017-2020) και Διευθύντρια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών (2016-2020). Ίδρυσε το πρώτο Π.Μ.Σ. ειδίκευσης (2018) με δύο κατευθύνσεις: α) Δράμα και Παράσταση και β) Διδακτική του Θεάτρου, καθώς και τρία νέα ερευνητικά εργαστήρια: α) Εργαστήριο Έρευνας και Τεκμηρίωσης του Νεοελληνικού Θεάτρου, β) Εργαστήριο «Θέατρο, Φιλοσοφία και Εκπαίδευση» και γ) Εργαστήριο Ιστορίας του Βιβλίου.

Απόφοιτος της Ελληνογαλλικής Σχολής Καλογραιών «Saint-Joseph» (1970). Πτυχιούχος του Τμήματος Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας (1974), καθώς και του Τμήματος Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών (1976). Έχει επίσης πραγματοποιήσει βιβλιοθηκονομικές και αρχειακές σπουδές στο Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας της Σχολής Διοίκησης και Οικονομίας του Τ.Ε.Ι. Αθηνών (1984) και μεταπτυχιακές σπουδές στην Επιστήμη της Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης στο Département des Sciences de l' Information et de la Communication (INFODOC) de la Faculté de Philosophie et des Lettres Université Libre de Bruxelles (ULB). Το 1991 αναγορεύτηκε διδάκτορας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών με θέμα «Το ελληνικό θέατρο στην Κωνσταντινούπολη το 19ο αιώνα» (915 σ., βαθμός «Άριστα»). Υπήρξε επίσης υπότροφος του Ι.Κ.Υ. και του προγράμματος ERASMUS.

Έχει εργαστεί στο Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών (ως άμισθη ερευνήτρια, 1975-1979), σε βιβλιοθήκες (Βιβλιοθήκη του Δήμου Αθηναίων, 1977-1984, ως Έφορος Βιβλιοθήκης, και Βιβλιοθήκη της Τράπεζας της Ελλάδος, 1984-1987) και ως καθηγήτρια στο Τμήμα

Βιβλιοθηκονομίας του Τ.Ε.Ι. Αθηνών (μόνιμη 1987-1995, με σύμβαση έργου 1995-2000). Από το 1995 υπηρετεί ως μέλος Δ.Ε.Π. στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών.

Αντικείμενα του επιστημονικού της ενδιαφέροντος αποτελούν:

- Η ιστορία του νεοελληνικού θεάτρου τον 19ο και 20ό αιώνα
- Το ελληνικό θέατρο στην Κωνσταντινούπολη και τη Μικρά Ασία (19ος και 20ός αι.).
- Το θέατρο του Ελληνισμού της Διασποράς
- Οι Έλληνες ηθοποιοί 19ος-20ός αιώνας: Ιστορία και βιογραφία τους
- Η ελληνική κωμωδιογραφία τον 19ο αιώνα
- Η αναζήτηση και ανάδειξη άγνωστων θεατρικών κειμένων
- Η θεατρική βιβλιογραφία και τεκμηρίωση

Έχει εκδώσει και επιμεληθεί δεκαπέντε (15) αυτοτελείς τόμους, ενώ περισσότερες από ογδόντα (80) επιστημονικές εργασίες της έχουν δημοσιευτεί σε πρακτικά συνεδρίων, επετηρίδες και επιστημονικά περιοδικά στην Ελλάδα και το εξωτερικό, καθώς και σε συλλογικούς τόμους. Είχε επίσης αναλάβει τον συντονισμό και την εποπτεία πέντε (5) εκδόσεων που πραγματοποίησε το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου στο διάστημα 2006-2009, μεταξύ των οποίων και της *Επιστημονικής Επιθεώρησης Τεχνών του Θεάματος*, επετηρίδας του ανωτέρω Τμήματος που εκδόθηκε το 2009.

Για τη συμβολή της στη μελέτη της ιστορίας του Μικρασιατικού Ελληνισμού έχει τιμηθεί από τον Νέο Κύκλο Κωνσταντινουπολιτών, την Εστία Νέας Σμύρνης, καθώς και από μικρασιατικούς συλλόγους.

Έχει επίσης συμμετάσχει με ανακοινώσεις της σε μεγάλο αριθμό επιστημονικών συνεδρίων, καθώς και στη διοργάνωσή τους, και έχει δώσει διαλέξεις σε επιστημονικούς και πολιτιστικούς φορείς.

Έχει επίσης αναλάβει και ολοκληρώσει, ως επικεφαλής, επτά (7) ερευνητικά προγράμματα: α) Σύνταξη ελληνικής βιβλιογραφίας μονόπρακτων έργων του 19ου αιώνα, β) Σύνταξη ελληνικής βιβλιογραφίας μονόπρακτων έργων του 20ού αιώνα, γ) Η δράση του Σωματείου Ελλήνων Ηθοποιών: 1917-1997, δ) Το ελληνικό θέατρο στα παράλια της Μ. Ασίας μέχρι το 1922, με ιδιαίτερη έμφαση στη Σμύρνη, ε) Αρχείο Ραλλούς Μάνου, στ) Σύνταξη ελληνικής βιβλιογραφίας θεατρικών έργων: 1900-1940, συ) Οι Έλληνες ηθοποιοί και το συγγραφικό τους έργο: 19ος-20ός αιώνας.

Επίσης έχει συμμετάσχει σε τρία ερευνητικά προγράμματα ως μέλος Τριμελών Επιστημονικών Επιτροπών: α) Πρόγραμμα «Πυθαγόρας Ι»: Σύνταξη βιβλιογραφίας της Ελληνικής Θεατρολογίας 1900-2005: Πηγές και επιστημονικές μελέτες (2003-2007), β) Πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας»: Αρχαιοθέτηση, ψηφιοποίηση και τεκμηρίωση του αρχειακού υλικού του Εθνικού Θεάτρου (2006-2008) (βλ. <http://www.n-t.gr/el/archive/>) και γ) Πρόγραμμα «Χρυσασπίς: Πολιτισμικές διαμεσολαβήσεις στη διαμόρφωση του εθνικού χαρακτήρα στον περιοδικό τύπο του 19ου αιώνα» (2012-2015) (Επιστημονική Υπεύθυνη: Άννα Ταμπάκη) και ως Επιστημονική Υπεύθυνη του υποέργου με θέμα «Η πρόσληψη των δραματοургικών ειδών (συγγραφείς, ιδεολογικά και αισθητικά ρεύματα, θεωρία του δράματος): Κατάταξη και μελέτη των ειδών (ποιητικό θέατρο, θέατρο πρόζας, λυρικό θέατρο)», το οποίο υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος «Θαλής: Αριστεία στην Έρευνα» (βλ. <http://chrisalis.eu/index.php/el/2015-07-14-13-38-17>).

Τα αποτελέσματα των ερευνών της έχουν τύχει ευρείας αποδοχής από Έλληνες και ξένους μελετητές, όπως μαρτυρεί ο μεγάλος αριθμός ετεροαναφορών στο επιστημονικό έργο της (βλ. ιστοσελίδα του Τμήματος).

Έχει διδάξει από το 1995 και επί σειρά ετών στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών και έχει εποπτεύσει μεγάλο αριθμό μεταπτυχιακών και διπλωματικών εργασιών, καθώς και διδακτορικών διατριβών στα Πανεπιστήμια Αθηνών, Πάντειο, Χαροκόπειο, Κρήτης και Πελοποννήσου. Έχει επίσης διδάξει ως Καθηγήτρια-Σύμβουλος (Σ.Ε.Π.) το μάθημα «Νεοελληνικό Θέατρο (1600-1940)-Κινηματογράφος» (ΕΛΠ 44) στο Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό» της Σχολής Ανθρωπιστικών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (Ε.Α.Π.) (2012-2020).

Διετέλεσε Διευθύντρια της Βιβλιοθήκης του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών (1995-2018) και μέλος του Εφορευτικού Συμβουλίου της Κεντρικής Βιβλιοθήκης της Φιλοσοφικής Σχολής (2006-2018). Υπό την εποπτεία της έχει αναλάβει την οργάνωση του αρχείου αποκομμάτων τύπου με θεατρικές κριτικές, καθώς και την ψηφιοποίηση της συλλογής των θεατρικών προγραμμάτων του Τμήματος (βλ. <http://pergamos.lib.uoa.gr>).

Τέλος, έχει διατελέσει μέλος της Διοικούσας Επιτροπής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου (2004-2009), μέλος του Δ.Σ. του Εθνικού Οπτικοακουστικού Αρχείου (ΕΟΑ, <http://www.avarchive.gr>) (2005-2010), Αναπληρώτρια Πρόεδρος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών (2011-2013 & 2015-2017), καθώς επίσης πρόεδρος και μέλος γνωμοδοτικών επιτροπών του ΥΠΕΠΘ, του ΔΙΚΑΤΣΑ και του ΚΥΣΑΤΣ Κύπρου, και έχει αναπτύξει ποικίλο διοικητικό έργο, τόσο στο πλαίσιο του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών όσο και στους φορείς με τους οποίους έχει συνεργαστεί.

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Το ελληνικό θέατρο στην Κωνσταντινούπολη το 19ο αι. Τόμ. Α': Ιστορία, δραματολόγιο, θίασοι, ηθοποιοί, θέατρα. Αθήνα: Νέος Κύκλος Κωνσταντινουπολιτών, 1994. 455 σ.

Το ελληνικό θέατρο στην Κωνσταντινούπολη τον 19ο αιώνα. Τόμ. Β': Παραστάσεις. Αθήνα: Νέος Κύκλος Κωνσταντινουπολιτών, 1996. 572 σ.

Σωματείο Ελλήνων Ηθοποιών. Ογδόντα χρόνια 1917-1997: Ιστορική αναδρομή από ομάδα θεατρολόγων. Έρευνα-εποπτεία-συντονισμός Χρυσόθεμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου. Αθήνα: «Σοφίας Μέλαθρον» Κ. και Π. Σμπίλιας, 1999. 619 σ. (4^ο).

Κωνσταντινουπολίτικα θεατρικά προγράμματα: 1876-1900: Συμβολή στη βιβλιογράφηση θεατρικών μονόφυλλων του 19ου αιώνα. Αθήνα: Ε.Λ.Ι.Α., 1999. 218 σ.

Αρχείο Ραλλούς Μάνου: Η ζωή και το έργο της (σε συνεργασία με ομάδα θεατρολόγων). Αθήνα: Έφεσος, 2005. 568 σ. (4^ο).

Το θέατρο στην «καθ' ημάς» Ανατολή: Κωνσταντινούπολη-Σμύρνη: Οκτώ μελετήματα. Αθήνα: Πολύτροπον (Σειρά: Δράμα και Δρώμενα), 2006. 462 σ. (Α' Βραβείο Εστίας Νέας Σμύρνης, 2006). (2^η ανατύπωση Αθήνα: Πολύτροπον, 2010).

Βασίλης Μεσολογγίτης, ο λογοτέχνης, ο ηθοποιός, ο συνδικαλιστής: Η ζωή και το έργο του. Αθήνα: Παπαζήσης (Σειρά: Μεγάλοι Θεατρικοί Τόποι), 2010. 588 σ. (4^ο).

Ελληνική Βιβλιογραφία Θεατρικών Έργων Διαλόγων και Μονολόγων: 1900-1940. Επιμέλεια Πέτρος Βραχιώτης. Πρόλογος Βάλτερ Πούχνερ. Αθήνα: Ίδρυμα Κώστα & Ελένης Ουράνη (Σειρά: Θεατρική Βιβλιοθήκη αρ.11/Γενική Φιλολογική Εποπτεία Βάλτερ Πούχνερ), 2020. 2 τόμοι (1760 σ.).

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

Γεδεών, Μανουήλ Ιω.: Αποσημειώματα χρονογράφου, Μνεία των προ εμού, Πατριαρχικά έφημερίδες, Ιστορία των του Χριστού πενήτων: Ευρετήρια. Επιμέλεια: Δήμητρα Πικραμένου-Βάρφη, Χρυσόθεμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου. Αθήνα: Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών / ΕΙΕ, 1979. 130 σ. (ΚΝΕ/ΕΙΕ, αρ. 24).

Πούχνερ, Βάλτερ. *Η πρόσληψη της γαλλικής δραματουργίας στο νεοελληνικό θέατρο: 17ος-20ός αιώνας: Μία πρώτη σφαιρική προσέγγιση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 1999. 219 σ.

Δέκα χρόνια Τμήμα Θεατρικών Σπουδών: 1900-2000. Διάρθρωση ύλης-Επιμέλεια σύνταξης Χρυσόθεμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου. Αθήνα: Ε.Κ.Π.Α., Φιλοσοφική Σχολή, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Ergo, 2001. 436 σ. (4^ο).

Πούχνερ, Βάλτερ. *Νεοελληνικό θέατρο (1600-1940)-Κινηματογράφος. Τόμος Α': Το Νεότερο Θέατρο μέχρι τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο*. Κριτική ανάγνωση Χρυσόθεμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ), 2002. 417 σ.

Επιστημονικές επιμορφωτικές διαλέξεις ακαδημαϊκού έτους 2004-2005. Επιμέλεια Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου. Ναύπλιο: Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Σχολή Καλών Τεχνών, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, 2006. 227 σ.

Το θέατρο στην Εκπαίδευση: Θεωρία και πράξη: Πρακτικά επιστημονικών ημερίδων. Επιμέλεια Αστέριος Τσιάρας, Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου. Αθήνα: Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Σχολή Καλών Τεχνών, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Παπαζήσης, 2007. 255 σ.

Πούχνερ, Βάλτερ. «Σύντομη αναλυτική βιβλιογραφία του ελληνικού θεάτρου σκιών (1977-2007) με συμπληρώσεις για τα προηγούμενα έτη». Επιμέλεια Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου. *Παράβασις*, τόμ. 9, 2009, σσ. 425-497.

Ελένη Χαλκούση: *Η ζωή και το έργο της*. Πρακτικά Επιστημονικής Ημερίδας, Αθήνα, 9 Δεκ. 2013. Πνευματικό Κέντρο Κωνσταντινουπολιτών. Διοργάνωση: Μορφωτικός Σύνδεσμος Μακροχωρίου Κωνσταντινουπόλεως, «Το Έβδομον του Βυζαντίου» (υπό έκδοση).